

ЗАДАЧИ ТРУДОВОГО ПРАВА И ИНСТИТУТА ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ТРУДОВЫХ ДОГОВОРОВ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА

Цесарский Ф. А.

Рассмотрена проблема объективной необходимости изменений в понимании задач трудового права и института трудовых договоров на современном этапе социально-экономического развития государства. Сделан акцент на необходимости изменений в регулировании трудовых отношений в современной неолиберальной экономике с учетом социальной направленности трудового права.

Ключевые слова: трудовое право, трудовой договор, экономика, социальное партнерство.

TASK OF LABOUR LAW AND INSTITUTE OF INDIVIDUAL LABOUR CONTRACTS ON THE MODERN STAGE SOCIALLY – ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE STATE

Tsesarsky F. A.

In this article an author examines the problem of objective necessity of changes in understanding of tasks of labour law institute of labour contracts on the modern stage socially-economic development of the state. In the article it is marked on the necessity of changes for adjusting of labour relations in a modern neoliberal economy taking into account the social orientation of labour right.

Keywords: labour law, labour contract, economy, social partnership.

УДК 342.92:342.9.03

ПРО ВИДИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ І БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ

*Д. В. Лученко, кандидат юридичних наук, доцент
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

Розглянуто основні класифікації оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. На підставі критичного аналізу моделей

оскарження у праві України та інших держав оскарження в адміністративному праві класифіковано за способом здійснення, суб'єктами оскарження і суб'єктами розгляду скарг, предметом і сферою оскарження, характером процедури оскарження, а також ступенем упорядкованості нормативно-правових актів, що врегульовують процедуру оскарження.

Ключові слова: суб'єкт владних повноважень, адміністративне оскарження, судове оскарження, адміністративні процедури.

Актуальність проблеми. Оскарження рішень, дій і бездіяльності суб'єктів владних повноважень є однією із суттєвих і вагомих гарантій прав людини, що потребує ретельного наукового дослідження та розроблення. Як слушно зазначає російський учений-адміністративіст С. Купрєєв, особливу актуальність у сучасних умовах набуває розвиток інститутів адміністративного і судового оскарження громадянами дій і рішень державних органів та їх посадових осіб. Ці інститути є однією з основ адміністративного права, а їх розвиненість – необхідною умовою розбудови правової держави [1, с. 17].

Попри це, належної уваги окресленому питанню у правовій науці не приділено. У першу чергу це стосується доктрини оскарження в адміністративній галузі, адже якщо окремі проблеми (особливо на рівні правового регулювання процедур оскарження у певних сферах державного управління) у наукових джерелах розглянуто, то формування цілісного вчення про оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень все ще перебуває на етапі постановлення завдання. Зокрема, недослідженими залишаються і види оскарження, класифікація яких за різними критеріями є необхідною передумовою обрання того чи іншого способу врегулювання оскаржуваних процедур. Це, безумовно, позначається на якості правотворчої і правозастосовної практики, яка, особливо у сфері адміністративного оскарження, характеризується неупорядкованістю, суперечливістю та низькою ефективністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує тезу про недостатній рівень розроблення порушеного питання. Окремого дослідження, присвяченого класифікації адміністративно-правового оскарження, в літературі не проводилося. Характеристиці певних видів оскарження присвячено праці І. Бабіна, В. Галай, І. Грибка, Л. Кисіль, В. Колпакова, М. Костеннікова, М. Масленнікова, Н. Плахотнюк, В. Полуховича, В. Тимошука, Г. Ткач, В. Черкеса та ін.

Метою статті є характеристика видів оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень за основними критеріями класифікації.

Виклад основного матеріалу. Перш за все зазначимо, що ми виходимо з того, що адміністративно-правове оскарження є сутнісно єдиною категорією, а його різновиди, виокремлені за способом оскарження, – адміністративне і судове, разом утворюють систему оскарження в адміністративному праві.

Ми не погоджуємося з М. Масленниковим, який протиставляє «управлінську» і «юрисдикційну» концепції адміністративного процесу [2, с. 224]. В аспекті оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень спільність мети, функціонального призначення, загальних принципів (принципи оскаржуваності рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень, необмежуваності права на оскарження, диспозитивності оскарження, переваги інтересів скаржника) судового і адміністративного оскарження дають підстави для висновку про їх концептуальну єдність. Це підтверджується і тим, що в багатьох країнах процедури адміністративного і судового оскарження не тільки пов'язані, а й врегульовані в одному акті (наприклад, Закон Латвії про адміністративну процедуру 2001 р., аналогічний Закон Естонії 2002 р. тощо).

Адміністративне і судове оскарження у найбільш загальному вигляді розрізняються за суб'єктами розгляду скарг, процесуальною формою оскарження і принципами організації відповідних процедур оскарження.

Суб'єктом розгляду скарг у судовому оскарженні виступає суд. Способи судового оскарження, порядок подання і розгляду скарг визначаються моделлю адміністративної юстиції, що впроваджена у певній країні. Так, у Франції, Німеччині, Болгарії, Австрії, Україні та інших країнах впроваджено систему спеціалізованих судів, до юрисдикції яких віднесено спори з органами публічної влади. Причому в деяких державах розмежовано розгляд справ щодо адміністративних правопорушень і власне адміністративних спорів (Естонія, Україна). В інших країнах (Угорщина, Росія) деякі суди адміністративної юрисдикції відсутні. Зазначимо, що загальноєвропейською тенденцією на сьогодні є саме перший варіант (наявність спеціалізованих адміністративних судів). Це підтверджується і запровадженням таких судів у багатьох країнах Європи, у тому числі так званих «нових» [3, с. 71–75], і активним обговоренням потреби у адміністративних судах, що триває у країнах, де відсутня адміністративна спеціалізація у системі судоустрою [2; 4; 5].

Суб'єктом розгляду скарг в адміністративному оскарженні виступає орган виконавчої влади (посадова особа такого органу). Особливість даного виду оскарження полягає у тому, що вирішення спору між особою та суб'єктом владних повноважень не виходить за межі виконавчої вертикалі, тобто скарги розглядаються відповідними органами державного управління. При цьому механізм функціонування адміністративного оскарження може мати два основні варіанти.

По-перше, адміністративне оскарження здійснюється шляхом подання скарги керівникові органу, посадова особа якого ухвалила оскаржуване рішення, вчинила дію чи бездіяльність, або до вищого органу відповідної галузі державного управління (цей порядок діє, зокрема, при оскарженні в адміністративному порядку рішень, дій або бездіяльності державного виконавця відповідно до Закону України від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV «Про державну

виконавчу службу»). Такий варіант механізму оскарження, як зазначає Н. Плахотнюк, на практиці часто призводить до направлення скарг по ієрархії виконавчих органів, що часто має наслідком розгляд скарги тим органом, який ухвалив оскаржуване рішення [6, с. 264], хоча ч. 4 ст. 7 Закону України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян» це прямо забороняє.

По-друге, при державних органах можуть створюватися спеціальні апеляційні структури, які по суті є квазісудовими установами. Вони незалежні від інших структурних підрозділів певного органу, зазвичай діють із залученням громадськості і представників експертного середовища, а діяльність з розгляду скарг є для них основною. Наприклад, у Нідерландах поширена практика, коли в муніципалітетах утворюються спеціальні дорадчі комісії з розгляду скарг на розпорядження муніципалітету. При розгляді скарги, якщо комісія відмовляє в її задоволенні, то це рішення є остаточним; якщо ж комісія знаходить підстави для задоволення скарги, то проект відповідного рішення передається уповноваженому суб'єкту для ухвалення рішення по суті [7, с. 108].

Слід зазначити, що в Україні, де загалом домінує перший варіант врегулювання механізму адміністративного оскарження, були спроби впровадити у системі виконавчої влади і спеціальні органи чи підрозділи квазісудового характеру. Так, у системі органів Державної податкової служби діють відділи апеляцій (на рівні Державної податкової адміністрації створено департамент апеляцій), в системі органів Антимонопольного комітету України існують адміністративні колегії тощо. Однак практика діяльності цих органів свідчить про те, що зазвичай їх автономність залишається досить умовною, а отже, ефективність їх діяльності є низькою. Більш вдалою видається конструкція експертно-апеляційної ради, створеної при спеціально уповноваженому органі з питань ліцензування (ст. 7 Закону України від 1 червня 2000 р. № 1775-III «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»). До її компетенції, зокрема, віднесено розгляд заяв, претензій та скарг суб'єктів господарювання на рішення органів ліцензування щодо порушення цими органами законодавства у сфері ліцензування. Склад експертно-апеляційної ради формується з державних службовців, науковців, інших фахівців та представників громадських організацій. Такий «змішаний» спосіб формування (державні службовці та незалежні фахівці), з одного боку, є чинником забезпечення незалежності апеляційного органу, а з другого – дає можливість гарантувати професійність його діяльності. Вважаємо, що поширення такого досвіду, його реальне втілення в управлінську практику було б корисним для України.

Судове і адміністративне оскарження також розрізняються за процесуальною формою. У літературі можна зустріти думку про те, що і адміністративне, і судове оскарження здійснюються в єдиній процесуальній формі – позовного провадження [8, с. 83]. Однак, як слушно вказує І. Грибок, однією

з іманентних ознак позовної форми захисту є її змагальний характер [9, с. 119]. Натомість при адміністративному оскарженні суб'єкт владних повноважень не є учасником процедури оскарження. Крім того, при розгляді адміністративної скарги присутність заявника (а відповідно і його участь у розгляді) не є обов'язковою. Потрібно також урахувувати, що в адміністративному оскарженні всупереч ідеї змагальності орган, чий рішення, дії чи бездіяльність оскаржено, може бути і органом, який розглядає скаргу (як у випадку з оскарженням рішень державного виконавця), що, однак, на нашу думку, є не зовсім доцільним. З урахуванням цього позовна форма притаманна лише судовому оскарженню. В адміністративному оскарженні застосовується форма традиційної скарги.

Відрізняються також і принципи організації адміністративного та судового оскарження. Адміністративне оскарження має на меті забезпечити максимальну швидкість і економічність перевірки рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Воно ґрунтується на засадах безкоштовності (держава не повинна встановлювати плату за розгляд адміністративних скарг), оперативності (і строки подання скарг, і строки їх розгляду є максимально стислими), менш суворої регламентованості процедури (з урахуванням імперативності правового регулювання у даній сфері). Щодо останнього принципу йдеться про те, що порівняно із судовим оскарженням форми етапи, процедури тощо адміністративного оскарження врегульовані законодавцем не настільки докладно. У свою чергу судове оскарження є оплатним (держава встановлює мито чи збір, який стягується за звернення до суду і є не тільки джерелом фінансування правосуддя, а й чинником, що стримує від необґрунтованого використання засобів судового захисту), відносно тривалим (порівняно із адміністративним оскарженням судові процедури вимагають більше часу на їх провадження) і відносно більш регламентованим (виняткова важливість судової системи для розбудови правової держави та вагомість судових повноважень вимагають від законодавця максимально повного і точного врегулювання процесу судочинства).

При цьому в літературі досить часто трапляється спроба відрізнити судове і адміністративне оскарження з огляду на необов'язковий характер останнього як механізму захисту порушених прав. Так, Л. Кисіль та В. Тимошук розглядають адміністративне оскарження як один з видів адміністративної процедури або як її факультативну стадію [7, с. 105; 10, с. 144]. І. Грибок наголошує на тому, що законодавство повинно надавати особі право вибору способу оскарження (адміністративний чи судовий порядок) [11, с. 154], очевидно, маючи на увазі можливість особи звернутися до суду, оминаючи адміністративне оскарження. Зазвичай також у даному випадку посилаються на рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТОВ «Торговий Дім “Кампус Коттон клаб”» щодо офіційного

тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002. У ньому орган конституційної юрисдикції вказав, що положення ч. 2 ст. 124 Конституції України стосовно поширення юрисдикції судів на всі правовідносини, що виникають у державі, в аспекті конституційного звернення необхідно розуміти так, що право особи (громадянина України, іноземця, особи без громадянства, юридичної особи) на звернення до суду за вирішенням спору не може бути обмежене законом, іншими нормативно-правовими актами. На підставі цього рішення робиться висновок про те, що процедура адміністративного оскарження не може бути обов'язковою, оскільки це буде порушенням права на судовий захист.

У цілому поділяючи підхід, відповідно до якого на сьогоднішньому етапі розвитку Української держави і права адміністративне оскарження може розглядатися виключно як факультативний спосіб захисту прав, порушених рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень, вважаємо за потрібне також звернути увагу на більш складний характер порушеного питання. Потрібно враховувати два моменти. По-перше, факультативність адміністративних оскаржувальних процедур не є загальновизнаною європейською практикою. Наприклад, в Угорщині скаргу зазвичай можна подати лише на остаточне рішення органу управління, тож перш ніж звернутися за судовою перевіркою рішення, необхідно вичерпати всі можливості оскарження у відповідному органі [3, с. 72]. Так само має діяти скаргник у Латвії. В Австрії адміністративні справи у першій інстанції розглядають адміністративні трибунали, що формуються або як незалежні органи, або як вищий підрозділ органу управління [3, с. 70]. У ФРН спроба досудового врегулювання є обов'язковою умовою прийняття справи до судового розгляду [12, с. 102]. У свою чергу як необов'язкова процедура адміністративного оскарження встановлена у багатьох постсоціалістичних країнах (Україна, Росія, Естонія, Болгарія та ін.), що пояснюється, напевно, прагненням убезпечитися від свавілля бюрократії, а також ствердити авторитет судової влади як основного захисника прав і свобод. По-друге, у рішенні від 9 липня 2002 р. № 15-рп/2002 Конституційний Суд України вказав також, що встановлення законом або договором досудового врегулювання спору за волевиявленням суб'єктів правовідносин не є обмеженням юрисдикції судів і права на судовий захист. Таким чином, встановлення законом певних умов звернення до суду (наприклад, вичерпання можливості оскарження акта в адміністративному порядку) само по собі не є порушенням права на судовий захист (хоча і може за певних умов суперечити принципу пропорційності). Інша річ, що в умовах пострадянського характеру української правової системи, вельми низької ефективності і непорядкованості процедур адміністративного оскарження, як уже зазначалося вище, факультативність адміністративного оскарження є цілком виправданою.

Необхідно вказати, що українське законодавство передбачає також низку способів оскарження рішень, дій або бездіяльності носіїв публічної влади, а так само низку суб'єктів розгляду скарг, які не можуть бути віднесені ні до судового, ні до адміністративного оскарження. Зокрема, мається на увазі подання скарг до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ст. 17 Закону України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини») і до органів прокуратури (ст. 12 Закону України від 5 листопада 1991 р. № 1789-XII «Про прокуратуру»). У цьому разі йдеться про особливі види оскарження, які не є адміністративними, оскільки суб'єкт розгляду скарги не є відповідним органом державного управління чи його особливим підрозділом, який виконує квазісудові функції. Можна, однак, констатувати, що за своїм характером, процесуальними формами і принципами ці види оскарження наближені до останнього, у тому числі в силу того, що суб'єкти розгляду скарг у даному випадку більше тяжіють до законодавчої і виконавчої гілок влади, ніж до судової. У зв'язку з цим адміністративне та інші несудові способи оскарження можна об'єднати категорією позасудового оскарження і відповідно виокремлювати судове і позасудове оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень.

Оскарження в адміністративному праві можна також класифікувати за суб'єктами оскарження (скаржника). Тут виокремлюється оскарження, що здійснюється суб'єктом з матеріальною зацікавленістю і суб'єктом з юридичною зацікавленістю. Першу групу утворюють скаржники – фізичні і юридичні особи, чиї права та законні інтереси порушено рішеннями, діями чи бездіяльністю суб'єктів владних повноважень. Ця група суб'єктів є найчисельнішою. Другу групу суб'єктів утворюють ті, що відповідно до закону мають право звертатися зі скаргами в інтересах третіх осіб (посадові особи органів прокуратури в інтересах осіб, що не можуть захистити права самостійно, законні представники в інтересах неповнолітніх дітей, осіб, щодо яких встановлено опіку чи піклування, тощо).

За характером процедури оскарження останнє можна поділити на оскарження, що здійснюється у загальному порядку, і оскарження, що здійснюється у спеціальному порядку. Загальний порядок застосовується до процедур оскарження, якщо інше не передбачено законодавством. Для судового оскарження – це порядок, передбачений Кодексом адміністративного судочинства України; для адміністративного оскарження – порядок, передбачений Законом України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян». Спеціальний порядок передбачається законодавчими актами для здійснення оскарження в окремих сферах державного управління. Судове оскарження у спеціальному порядку передбачено Кодексом України про адміністративні правопорушення; адміністративне оскарження у спеціальному порядку –

Митним кодексом України, Податковим кодексом України, Законом України від 17 лютого 2011 р. № 3038-IV «Про регулювання містобудівної діяльності», Законом України «Про виконавче провадження» тощо.

За ступенем впорядкованості нормативно-правових актів, що врегульовують оскаржувальні процедури, оскарження в адміністративному праві поділяється на кодифіковане і некодифіковане. Судове оскарження, особливо в умовах наявності спеціалізованих адміністративних судів, є зазвичай кодифікованим, тобто процедуру оскарження врегульовано в єдиному законодавчому акті (в Україні – Кодекс адміністративного судочинства, в Болгарії – Адміністративно-процесуальний кодекс 2006 р., в Австрії, Латвії, Естонії – Закон про адміністративну процедуру тощо). Менш кодифікованим через низку історичних чинників є інститут оскарження у Франції. Французький юрист Ж. Марку зазначає, що у цій країні саме на рівні судової практики Державної ради було сформовано низку принципів оскарження, обов'язкових для всіх адміністративних органів (дотримання права на судовий захист, відсутність зворотної сили адміністративних актів, право на оскарження у вищій орган будь-якого рішення нижчого органу тощо) [13, с. 56–57]. На відміну від судового оскарження інститут адміністративного оскарження досить часто є некодифікованим, тобто таким, що закріплюється у численних нормативно-правових актах. Дана ситуація притаманна і Україні, де спеціальні процедури адміністративного оскарження є дуже поширеними. На наш погляд, подібний підхід є хибним, він не тільки не економічний з точки зору державного управління (адже багато органів державної влади витрачають фінансові і організаційні ресурси для створення власної системи розгляду скарг), а й неефективний у контексті захисту порушених прав, адже багато спеціальних процедур об'єктивно знижують доступність засобів адміністративного оскарження, особливо для пересічних громадян.

Оскарження в адміністративному праві класифікується також за предметом оскарження. Можна виокремити: оскарження рішень суб'єктів владних повноважень, оскарження їх дій та оскарження бездіяльності. У цьому контексті видається слушною думка Г. Ткач про те, що рішення, дії і бездіяльність охоплюються поняттям юридичного акта [14, с. 160]. Щодо рішень суб'єктів владних повноважень, то вони оформлюються у вигляді певних актів-документів нормативного і ненормативного характеру, оскарження яких у цьому випадку виступають підвидами даного виду оскарження. В українському законодавстві відсутні легальні визначення нормативних і індивідуально-правових актів, що становить серйозну проблему правозастосування. Видається доцільним закріпити ці терміни на рівні закону, наприклад, у Законі України «Про нормативно-правові акти», на необхідності прийняття якого неодноразово наголошувала українська наукова спільнота, або шляхом внесення відповідних змін до Кодексу адміністративного судочинства [15, с. 70; 16, с. 31].

Протиправні дії чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень пов'язані з юридичними актами-діями, тобто мають місце у разі невчинення носієм публічної влади певних дій, які вимагаються від нього згідно із законом, або вчинення цих дій не на підставі закону і не у спосіб, передбачений останнім.

І, нарешті, останнім критерієм класифікації адміністративного оскарження є сфера застосування відповідних процедур. Ця класифікація є достатньо умовною з декількох причин. По-перше, у сфері судового оскарження їх виокремлення має суто наукознавчий характер, адже незалежно від сфери державного управління загальна процедура судового оскарження є уніфікованою. По-друге, стосовно адміністративного оскарження, як слушно зазначається у наукових джерелах, для наявності підстав класифікації адміністративного провадження на види за відомчою ознакою необхідно, аби у кожного відомства були певні особливості процедури адміністративного оскарження, які б були відмінні від процедури оскарження в інших галузях [9, с. 115]. Проте наявність суттєвих відмінностей між адміністративним оскарженням у різних царинах державного управління є доволі сумнівною, скоріше навпаки, можна констатувати, що схожість цих процедур підтверджує нагальну потребу в ухваленні єдиного акта, який би встановлював єдину процедуру адміністративного оскарження незалежно від відомчої належності суб'єкта владних повноважень. Одночасно з цим ми не можемо класифікувати оскарження за сферою застосування відповідно до відомств, у структурі яких запроваджено оскаржувальні процедури, оскільки така класифікація буде безмежною (кількість указаних органів є дуже значною) і безмістовною, тобто такою, що не тягне за собою прирощення знань про певний предмет дослідження. З урахуванням цього в основу класифікації оскарження за сферою застосування має бути покладено не відомчий, а галузевий підхід.

Беручи до уваги викладене, за сферою застосування можна виокремити оскарження, що застосовуються у сфері державного управління економікою (промисловістю, будівництвом, агропромисловим комплексом, телекомунікаціями тощо), фінансами (митна, податкова, банківська та інші галузі), соціальною сферою (соціальний захист населення, освіта, наука, культура та ін.), адміністративно-політичною діяльністю (внутрішні і зовнішні справи, нотаріат, адвокатура, державна виконавча служба та ін.).

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що класифікація оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень можлива за декількома критеріями (за способом оскарження, суб'єктами оскарження і суб'єктами розгляду скарг, предметом оскарження, сферою оскарження, характером процедури оскарження, а також ступенем упорядкування нормативно-правових актів, які регулюють процедуру оскарження). Треба розуміти, що розроблення цих класифікацій є необхідною складовою створення

доктрини оскарження в українському адміністративному праві, що у свою чергу є обов'язковим елементом запровадження раціонального законодавчого врегулювання і становлення ефективної правозастосовної практики у розглядуваній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Купреев С. С. Административное право и защита прав и свобод человека и гражданина в современный период / С. С. Купреев // Административное право и процесс. – 2011. – № 9. – С. 16–18.
2. Масленников М. Я. Российский административный процесс: перспективы легитимации, централизации и систематизации / М. Я. Масленников. – М. : Изд-во СГУ, 2009. – 275 с.
3. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
4. Стариков Ю. Н. Административная юстиция. Теория, история, перспективы / Ю. Н. Стариков. – М. : НОРМА, 2001. – 304 с.
5. Купреев С. С. О перспективах развития российского административного права / С. С. Купреев // Административное право и процесс. – 2011. – № 3. – С. 15–17.
6. Плахотнюк Н. Г. Правове регулювання процедури адміністративного оскарження в Україні: стан та перспективи удосконалення / Н. Г. Плахотнюк // Держава і право : Юрид. і політ. науки. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2002. – Вип. 16. – С. 260–267.
7. Тимошук В. П. Інститут адміністративного оскарження: проблеми та перспективи розвитку / В. П. Тимошук // Часопис Київ. ун-ту права. – 2008. – № 4. – С. 105–110.
8. Каргузова І. До проблеми позову в адміністративному процесі / І. Каргузова, А. Осадчий // Право України. – 2003. – № 7. – С. 80–84.
9. Грибок І. О. Стан правового регулювання адміністративного оскарження рішень, дій та бездіяльності органів виконавчої влади / І. О. Грибок // Бюл. М-ва юстиції України. – 2005. – № 4. – С. 113–121.
10. Кисіль Л. Є. Правове регулювання процедури адміністративного оскарження / Л. Є. Кисіль // Часопис Київ. ун-ту права. – 2008. – № 3. – С. 144–150.
11. Грибок І. О. Розвиток інституту адміністративного оскарження в умовах адміністративної реформи в Україні / І. О. Грибок // Держава і право : Юрид. і політ. науки. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2002. – Вип. 16. – С. 153–156.
12. Бабін І. І. Розподіл обов'язків доказування в позасудовій процедурі оскарження рішень податкових органів / І. І. Бабін // Наук. вісн. Чернівець. ун-ту : Правознавство. – 2009. – Вип. 518. – С. 102–108.
13. Административные процедуры и контроль в свете европейского опыта / под ред. Т. Я. Хабриевой. – М. : Статут, 2011. – 320 с.
14. Ткач Г. Предмет судового оскарження у справах, що виникають з адміністративних спорів / Г. Ткач // Вісн. Львів. ун-ту : Сер. юрид. – 2005. – Вип. 41. – С. 157–161.

15. Черкес В. До питання про сучасні проблеми оскарження правових актів управління / В. Черкес // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 10. – С. 69–72.
16. Євстігнєєв А. Оскарження актів органів держави та місцевого самоврядування за Кодексом адміністративного судочинства України / А. Євстігнєєв // Юрид. журн. – 2006. – № 2. – С. 31–33.

О ВИДАХ ОБЖАЛОВАНИЯ РЕШЕНИЙ, ДЕЙСТВИЙ И БЕЗДЕЙСТВИЯ СУБЪЕКТОВ ВЛАСТНЫХ ПОЛНОМОЧИЙ В АДМИНИСТРАТИВНОМ ПРАВЕ

Лученко Д. В.

Рассмотрены основные классификации обжалования решений, действий и бездействий субъектов властных полномочий. На основе критического анализа моделей обжалования в праве Украины и других государств обжалование в административном праве классифицируется за способом обжалования, субъектами обжалования и субъектами рассмотрения жалоб, предметом обжалования, сферой обжалования, характером процедуры обжалования, а также степенью упорядоченности нормативно-правовых актов, которые регулируют процедуру обжалования.

Ключевые слова: субъект властных полномочий, административное обжалование, судебное обжалование, административные процедуры.

ON THE KINDS OF APPEALING AGAINST DECISIONS, ACTIONS AND INACTIONS OF THE AUTHORITATIVE POWERS SUBJECTS IN ADMINISTRATIVE LAW

Luchenko D. V.

In the article the main classifications of appealing against decisions, actions and inaction of the authoritative powers subjects have been considered. On the basis of the critical analysis of the appeal models in the law of Ukraine and other states, appeal in administrative law is classified as to the method of appeal, subjects of appeal and subjects of appeals considering, subject of appeal, sphere of appeal, the character of the appeal procedure and also as to the degree of adjustment of the normative-legal acts, regulating the procedure of appeal.

Keywords: the authoritative powers subject, administrative appeal, court appeal, administrative procedures.